

OBR

Gemeente Rotterdam

Algemene voorwaarden van het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam (OBR)

**van toepassing bij opdrachtverlening
aan particuliere adviespersonen en/of
adviesorganen (w.o. begrepen
architecten, ingenieurs en andere
adviesorganen)**

Datum: 4 mei 2010

Auteurs: ir. D.J. de Vor
ing. R.C.J. van Bladel RVGME

Afdeling: Vastgoed

Versie: 2

INHOUDSOPGAVE:

INLEIDING	5
1 BEGRIPSBEPALINGEN	6
2 ALGEMENE BEPALINGEN OMTRENT DE OPDRACHT	7
2.1 DNR2005 (ART. 2 T/M 4)	7
2.1.1 <i>De opdracht</i>	7
2.1.2 <i>Vastlegging van de opdracht</i>	7
2.2 BEPALINGEN IN AANVULLING OP DE DNR2005	7
2.2.1 <i>Indexering</i>	7
2.2.2 <i>Tegenstrijdigheden</i>	7
2.2.3 <i>Samenwerking, rapportage, acceptatie en controle</i>	7
2.2.3.1 <i>Samenwerking</i>	7
2.2.3.2 <i>Rapportage</i>	7
2.2.3.3 <i>Acceptatie prestaties</i>	7
2.2.3.4 <i>Controle</i>	8
2.2.4 <i>Vervolgopdracht</i>	8
2.2.4.1 <i>Rechten adviseur</i>	8
2.2.4.2 <i>Rechten opdrachtgever</i>	8
2.2.4.3 <i>Fasegewijs opdrachtverlening</i>	8
3 BIJZONDERE BEPALINGEN OMTRENT DE OPDRACHT	9
3.1 DNR2005 (ART. 5 T/M 8)	9
3.1.1 <i>Werkzaamheden door anderen</i>	9
3.1.2 <i>Aanstellen van meer dan één adviseur</i>	9
3.1.3 <i>De adviseur als gemachtigde van de opdrachtgever</i>	9
3.1.4 <i>Esthetische waarde</i>	9
3.2 BEPALINGEN IN AANVULLING OP DE DNR2005	9
3.2.1 <i>Algemene voorwaarden van de adviseur</i>	9
3.2.2 <i>Toezicht en directie</i>	9
3.2.2.1 <i>Toezicht</i>	9
3.2.2.2 <i>Directie</i>	9
3.2.3 <i>Ontheffingsmogelijkheden van regels en voorschriften</i>	10
3.2.4 <i>Samenwerking van adviseur met derden (leiding en coördinatie)</i>	10
3.2.4.1 <i>Leiding en coördinatie</i>	10
3.2.4.2 <i>Derden</i>	10
4 AANPASSINGEN EN WIJZIGINGEN	11
4.1 DNR2005 (ART. 9 T/M 10)	11
4.1.1 <i>Aanpassingen van de opdracht</i>	11
4.1.2 <i>Onvoorziene omstandigheden</i>	11
4.2 BEPALINGEN IN AANVULLING OP DE DNR2005	11
4.2.1 <i>Afwijkingen op deze algemene voorwaarden</i>	11
4.2.2 <i>Nietig zijn of vernietiging van bepalingen</i>	11
4.2.3 <i>Wijzigen van de overeenkomst door de opdrachtgever</i>	11
4.2.3.1 <i>Totstandkoming wijziging overeenkomst</i>	11
4.2.3.2 <i>Vervanging personen belast met uitvoering</i>	11
4.2.3.3 <i>Wijzigingen t.a.v. goedgekeurde uitgangspunten</i>	12
5 ALGEMENE VERPLICHTINGEN	13
5.1 DNR2005 (ART. 11 T/M 12)	13
5.1.1 <i>Algemene verplichtingen van de adviseur</i>	13
5.1.2 <i>Algemene verplichtingen van de opdrachtgever</i>	14
5.2 BEPALINGEN IN AANVULLING OP DE DNR2005	14
5.2.1 <i>Algemene verplichtingen adviseur</i>	14
5.2.1.1 <i>T.a.v. prestaties</i>	14
5.2.1.2 <i>Kwaliteit en integriteit</i>	14
5.2.1.3 <i>Communicatie</i>	14
5.2.1.4 <i>Planning</i>	15

5.2.1.5	Financiën.....	15
6	AANSPRAKELIJKHEID VAN DE ADVISEUR.....	16
6.1	DNR2005 (ART 13 T/M 18).....	16
6.1.1	Aansprakelijkheid drempelbedragen.....	16
6.1.2	Aansprakelijkheid van de adviseur voor toerekenbare tekortkomingen.....	16
6.1.3	Schade vergoeding.....	16
6.1.4	Omvang van de schadevergoeding.....	16
6.1.5	Aansprakelijkheidsduur en vervaltermijnen.....	17
6.1.6	Opdrachtgever is consument.....	17
6.2	BEPALINGEN IN AANVULLING OP DE DNR2005.....	17
6.2.1	Aansprakelijkheid.....	17
6.2.1.1	Extra kosten verzekering.....	17
6.2.1.2	Toerekenbare niet nakoming van de overeenkomst.....	17
6.2.1.3	Vrijwaring.....	17
6.2.1.4	Kosten rechtelijke en buitenrechtelijke maatregelen.....	18
6.2.1.5	Bruikleen van zaken.....	18
6.2.2	Boete.....	18
6.2.2.1	Hoogte boete.....	18
6.2.2.2	Betaling boete.....	18
6.2.2.3	Rechterlijke tussenkomst.....	18
7	ONDERBREKING, VERTRAGING EN GEVOLGEN HIERVAN	19
7.1	DNR2005 (ART. 19 T/M 20).....	19
7.1.1	Onderbreking van de opdracht.....	19
7.1.2	Gevolgen van vertraging of onderbreking van de opdracht.....	19
7.2	BEPALINGEN IN AANVULLING OP DE DNR2005.....	19
7.2.1	Dreigende vertraging.....	19
8	BEPALINGEN VAN TOEPASSING OP OPZEGGINGEN	21
8.1	DNR2005 (ART. 21 T/M 23).....	21
9	OPZEGGING VAN DE OPDRACHT.....	22
9.1	DNR2005 (ART. 24 T/M 32).....	22
9.1.1	Opzegging van de overeenkomst zonder grond.....	22
9.1.2	Gronden voor opzegging van de opdracht.....	22
9.1.3	Toerekenbaar tekortkomen.....	22
9.1.4	Overmacht.....	22
9.2	BEPALINGEN IN AANVULLING OP DE DNR2005.....	23
9.2.1	Tussentijdse beëindiging door de opdrachtgever en financiële gevolgen.....	23
9.2.2	Tussentijdse beëindiging van de overeenkomst door de adviseur.....	24
9.2.3	Ontbinding wegens faillissement en surcéance van betaling.....	24
9.2.4	Overdracht van rechten en plichten.....	24
10	GEVOLGEN VAN DE OPZEGGING VAN DE OVEREENKOMST	26
10.1	DNR2005 (ART. 33 T/M 44).....	26
10.1.1	Betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de opdrachtgever.....	26
10.1.2	Auteursrecht na opzegging zonder grond door de opdrachtgever.....	26
10.1.3	Auteursrecht na opzegging zonder grond door de adviseur.....	26
10.1.4	Auteursrecht na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de adviseur.....	26
10.1.5	Betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever.....	26
10.1.6	Auteursrecht na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever.....	26
10.1.7	Betalingsverplichting na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever.....	26
10.1.8	Auteursrecht na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever.....	26
10.1.9	Auteursrecht na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de adviseur.....	26
11	EIGENDOM- EN AUTEURSRECHT VAN DE ADVISEUR.....	27
11.1	DNR2005 (ART. 45 T/M 48).....	27

11.1.1	<i>Auteursrecht van de adviseur</i>	27
11.1.2	<i>De uitvoering van het object</i>	28
11.1.3	<i>Recht van herhaling van het advies</i>	28
11.2	BEPALINGEN IN AANVULLING OP DE DNR2005	28
11.2.1	<i>Auteursrechterlijke aanspraken van derden</i>	28
11.2.2	<i>Eigendom van zaken en informatiedragers</i>	28
12	FINANCIËLE BEPALINGEN	30
12.1	DNR2005 (ART. 49 T/M 56)	30
12.1.1	<i>Advieskosten</i>	30
12.1.2	<i>Berekening als een percentage van de uitvoeringskosten</i>	30
12.1.3	<i>Vaststelling vast bedrag</i>	30
12.1.4	<i>Advieskosten in geval van aanpassingen en wijzigingen</i>	30
12.1.5	<i>Betaling van advieskosten</i>	30
12.2	BEPALINGEN IN AANVULLING OP DE DNR2005	31
12.2.1	<i>Vergoeding</i>	31
12.2.2	<i>Betaling</i>	31
12.2.3	<i>Voorschot</i>	32
13	TOEPASSELIJK RECHT, GESCHILLEN EN VASTSTELLING	33
13.1	DNR2005 (ART. 57 T/M 59)	33
13.1.1	<i>Geschillen</i>	33
13.2	BEPALINGEN IN AANVULLING OP DE DNR2005	33
13.2.1	<i>Toepasselijk recht</i>	33
14	OVERIGE BEPALINGEN BUITEN DE DNR 2005 OM	34
14.1	WERKZAAMHEDEN	34
14.2	INLENERS- EN KETENAANSPRAKELIJKHEID	34
14.3	VOLTOOIING OPDRACHT	34
14.4	CONTACTEN MET EXTERNEN / DERDEN / OMWONENDEN	35
14.5	GEHEIMHOUDING.....	35
14.6	INTEGRITEIT.....	36
14.7	PERSONEEL	36
14.8	SLOTBEPALINGEN	36

Inleiding

Het OntwikkelingsBedrijf Rotterdam laat zich in voorkomende gevallen bijstaan en/of adviseren door adviseurs, architecten, ingenieurs, raadslieden en andere vormen van raad en adviesschap in alle denkbare vorm en mate. Hierna te noemen adviseurs.

OBR hanteert bij opdrachtverlening aan zijn adviseurs algemene voorwaarden. Deze algemene voorwaarden van het OBR zijn gebaseerd op de regeling rechtsverhouding opdrachtgever-architect, ingenieur en adviseur DNR2005, op 5 oktober 2004 gedeponneerd ter griffie van de Rechtbank te Amsterdam onder nummer 139/2004.

Het OBR heeft de DNR2005 herzien, geactualiseerd en de oude regeling vervangen door een nieuwe. In de nieuwe algemene voorwaarden OBR is de opbouw van de DNR2005 aangehouden. Hoofdstuknummers verwijzen naar hoofdstuknummers van de DNR2005.

De Algemene inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten van de gemeente Rotterdam, met kenmerk: GRAIV2005 A.0 zijn in de onderhavige algemene voorwaarden verwerkt.

1 Begripsbepalingen

- Conform DNR2005
- Artikel 1 wordt verder aangevuld met de volgende begripsbepalingen:
 - **Bijlage:** aanhangsel, deel uitmakend van de overeenkomst;
 - **Diensten:** de door adviseur te verrichten werkzaamheden;
 - **Fase opdracht:** Opdracht voor een specifiek afgebakende projectfase (initiatieffase, definitiefase, voorlopig ontwerpfase definitief ontwerpfase, besteksfase, aanbestedingsfase, uitvoeringsfase / realisatie en nazorgfase) met een gedefinieerd en toetsbaar resultaat;
 - **Goederen:** stoffelijke objecten;
 - **Informatiedragers:** Papieren documenten en/of dragers van digitale informatie, zoals diskettes e.d., waarop de prestaties/resultaten van de opdracht door de adviseur dienen te worden vastgelegd en aan de opdrachtgever te beschikking worden gesteld;
 - **Normen:** overzicht van normen voor de bouwwereld, uitgegeven door de stichting Nederlands Normalisatie Instituut te Delft, kortweg NEN, geldend 3 maanden voor het sluiten van de overeenkomst;
 - **Adviseur:** de contractuele wederpartij van de gemeente Rotterdam;
 - **Overeenkomst:** het schriftelijk door partijen vastgelegde overeengekomen;
 - **Partijen:** de opdrachtgever en adviseur gezamenlijk;
 - **Prestatie:** de te verrichten leveringen van goederen en/of diensten;
 - **Werken:** het tot stand brengen/realiseren van bouw- dan wel wegebouwkundige werken.

2 Algemene bepalingen omtrent de opdracht

2.1 DNR2005 (art. 2 t/m 4)

2.1.1 De opdracht

Artikel 2 lid 2 van de DNR2005 is niet van toepassing want OBR stelt de opdracht op basis van de algemene voorwaarden van het OBR op.

2.1.2 Vastlegging van de opdracht

Artikel 4 lid 1 van de DNR2005 het vermelde “dan stelt hij in overleg met de opdrachtgever een schriftelijk concept van de opdracht op” vervalt en wordt vervangen door: “dan stelt hij de opdrachtgever daarvan op de hoogte en zal de opdrachtgever een (concept) opdracht opstellen”. Verder word dit artikel aangevuld met “en voorzien van de algemene voorwaarden van het OBR”.

2.2 Bepalingen in aanvulling op de DNR2005

2.2.1 Indexering

Alle in deze algemene voorwaarden genoemde bedragen hebben als prijspeil 1 januari 2010. De bedragen worden vanaf 1 januari 2011 geïndexeerd met het jaargemiddelde van de CBS index Commerciële dienstverlening, Totaal ingenieurs 2006=100.

2.2.2 Tegenstrijdigheden

Indien de adviseur in de overeenkomst tegenstrijdigheden constateert dan, dient de adviseur de opdrachtgever hiervan zo spoedig mogelijk in kennis te stellen.

In geval van tegenstrijdigheid wordt de rangorde bepaald met in achtneming van het volgende:

1. De overeenkomst gaat voor documenten die speciaal voor dit project vervaardigd zijn.
2. Het meest recente relevante document is bepalend.
3. De overeenkomst en de documenten die speciaal voor dit project zijn vervaardigd gaan voor de DNR2005.
4. De overeenkomst, de documenten die speciaal voor dit project zijn vervaardigd en aanwijzingen van bevoegde instanties, gaan voor de niet wettelijke normen.

2.2.3 Samenwerking, rapportage, acceptatie en controle

2.2.3.1 Samenwerking

Zowel de opdrachtgever als de adviseur wijzen een contactpersoon aan, die de contacten over de uitvoering van de overeenkomst onderhouden.

2.2.3.2 Rapportage

Adviseur rapporteert elke 4 weken aan de opdrachtgever over de voortgang van de werkzaamheden, tenzij in de overeenkomst ander is bepaald.

2.2.3.3 Acceptatie prestaties

Indien de opdrachtgever op basis van de toetsing/keuring de resultaten als niet conform overeengekomen beoordeelt, worden de prestaties niet geaccepteerd. Opdrachtgever zal adviseur schriftelijk verzoeken om binnen een redelijke, door opdrachtgever te bepalen termijn, alsnog aan het gestelde in de overeenkomst te voldoen, tenzij nakoming van de overeenkomst reeds blijvend onmogelijk is.

2.2.3.4 Controle

- a) Gedurende de gehele looptijd van de overeenkomst is opdrachtgever gerechtigd te allen tijde en zonder vooraankondiging toezicht terzake van de uitvoering van de kwaliteitszorg, zoals op het moment van aangaan van de overeenkomst door adviseur aan opdrachtgever kenbaar was gemaakt, uit te oefenen bij de adviseur, bij de onderaannemers, bij de toeleveranciers en op locaties waar, naar het oordeel van opdrachtgever, belangrijke prestaties worden verricht.
- b) Opdrachtgever heeft het recht de resultaten van de geleverde prestaties te (laten) toetsen/keuren. Indien blijkt dat de prestaties niet voldoen aan de vooraf in de overeenkomst gestelde kwaliteitscriteria en het in de overeenkomst daaromtrent gestelde, zijn de kosten van toetsing/keuring voor rekening van de adviseur. Opdrachtgever heeft het recht om op kosten van de adviseur aanvullende c.q. uitgebreidere kwaliteitscontroles uit te (laten) voeren. Indien uit deze controles blijkt dat aan alle geldende kwaliteitseisen is voldaan, worden de kosten van de aanvullende c.q. uitgebreidere controles en de kosten van de eventueel daaruit voortvloeiende gevolgen voor de oplevering gedragen door de opdrachtgever.

2.2.4 Vervolgopdracht

2.2.4.1 Rechten adviseur

Adviseur kan aan de overeenkomst geen enkel recht ontleen voor de verkrijging van een vervolgopdracht.

2.2.4.2 Rechten opdrachtgever

Adviseur is verplicht er zorg voor te dragen dat de rechten van de opdrachtgever ten aanzien van het verlenen van vervolgopdrachten op generlei wijze wordt beperkt door de toepasselijkheid van rechten van de adviseur of derden, bijvoorbeeld – niet zijnde limitatief bedoeld – octrooirecht, intellectuele eigendomsrechten en verplichte protocollen, anders dan voor aanvang van de overeenkomst door de adviseur aan de opdrachtgever kenbaar is gemaakt.

2.2.4.3 Fasegewijs opdrachtverlening

De opdrachten voor het project worden per fase verstrekt. De adviseur kan met de werkzaamheden behorende tot een volgende fase eerst dan beginnen wanneer het fasedocument door opdrachtgever akkoord is bevonden en dit formeel door opdrachtgever aan de projectbetrokkenen is medegedeeld.

3 Bijzondere bepalingen omtrent de opdracht

3.1 DNR2005 (art. 5 t/m 8)

3.1.1 Werkzaamheden door anderen

Artikel 5 van de DNR2005 wordt aangevuld met: “en met de opdrachtgever schriftelijk overeengekomen”

3.1.2 Aanstellen van meer dan één adviseur

In afwijking van artikel 6 lid 1 van de DNR2005 staat het de opdrachtgever vrij om aan derden-adviseurs of andere derden opdrachten te verlenen. Wanneer dergelijke opdrachten vragen om nadere afstemming met de werkzaamheden van de adviseur, dan zal de opdrachtgever hierover met de adviseur overleg plegen.

Mocht de adviseur bezwaar hebben tegen de samenwerking met of inschakeling van een derden-adviseur of andere derde, dan dient hij dit zodra de betreffende adviseur of derde wordt voorgesteld, aan de opdrachtgever te melden en op diens verzoek uiterlijk binnen 14 dagen schriftelijk en beargumenteerd toe te lichten. Opdrachtgever zal aan de hand van deze schriftelijke melding bepalen of er inderdaad gegronde redenen zijn om aan het bezwaar van de adviseur gehoor te geven.

3.1.3 De adviseur als gemachtigde van de opdrachtgever

Artikel 7 lid 1 en 2 van de DNR2005 zijn niet van toepassing. Deze worden vervangen door:

- a) De adviseur treedt slechts op als gemachtigde van de opdrachtgever indien en voor zover de opdrachtgever de adviseur daartoe schriftelijk als gemachtigde heeft aangewezen.
- b) Indien en voor zover de adviseur in strijd handelt met het in lid 1 bepaalde, komen de nadelige gevolgen daarvan voor zijn rekening en risico, behoudens voor zover de opdrachtgever deze handelswijze bekrachtigd heeft.

3.1.4 Esthetische waarde

Artikel 8 van de DNR2005 is niet van toepassing. Dit omdat de esthetische waarde onderdeel is van de opdracht aan de architect en daarmee ook beoordeeld mag worden.

3.2 Bepalingen in aanvulling op de DNR2005

3.2.1 Algemene voorwaarden van de adviseur

Eventuele door de adviseur gevestigde algemene en/of bijzondere leveringsvoorwaarden zijn niet van toepassing op de door opdrachtgever en adviseur gesloten overeenkomst.

3.2.2 Toezicht en directie

3.2.2.1 Toezicht

Het staat de opdrachtgever vrij om iemand naar zijn eigen keuze te belasten met het houden van toezicht.

3.2.2.2 Directie

De directievoerder is verantwoordelijk voor toezichthoudend personeel. Als de directievoerder een ander is dan de architect dan treedt de architect in dat geval niet op als een gemachtigde van de opdrachtgever.

3.2.3 Ontheffingsmogelijkheden van regels en voorschriften

De adviseur wijst op eventuele ontheffingsmogelijkheden van regels en voorschriften (of andere condities in dit kader), voor zover relevant en in het voordeel van het project, maar de opdrachtgever besluit of hij van deze ontheffingsmogelijkheden gebruik maakt.

3.2.4 Samenwerking van adviseur met derden (leiding en coördinatie)

3.2.4.1 Leiding en coördinatie

- a) Indien de overeenkomst met zich meebrengt, dat de adviseur voor de vervulling ervan zijn uit te voeren prestaties moet afstemmen op die van andere door de opdrachtgever ingeschakelde derden, zal de opdrachtgever na overleg met alle betrokkenen vaststellen wie met de leiding en coördinatie van de werkzaamheden wordt belast en wat ieders taak in dezen is.
- b) De in lid a) van dit artikel bedoelde leiding en coördinatie houdt ten minste in dat de coördinator tijdig in overleg met de opdrachtgever en de andere adviseurs c.q. derden een tijdschema voor de uitvoering van de in lid a) bedoelde overeenkomst vaststelt en dat hij – ingeval van tijdsoverschrijding of andere omstandigheden die tot vertraging of schade kunnen leiden – onverwijld met hen overleg pleegt en hen en de opdrachtgever schriftelijk verslag daarvan doet toekomen.

3.2.4.2 Derden

- a) Indien de adviseur een opdracht krijgt te vervullen die ook prestaties op een ander dan zijn eigen vakgebied met zich meebrengen, kan de adviseur nadat toestemming is verkregen van de opdrachtgever voor eigen rekening en risico daarvoor andere deskundigen inschakelen.
- b) Bij het uitvoeren van de overeenkomst kan de adviseur slechts na schriftelijke toestemming van opdrachtgever gebruik maken van de diensten van derden. Deze toestemming wordt niet op onredelijke gronden onthouden. Aan de toestemming kunnen door opdrachtgever voorwaarden worden verbonden. De door opdrachtgever verleende toestemming laat onverlet de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van adviseur voor de nakoming van de krachtens de overeenkomst op hem rustende verplichtingen en de krachtens de belasting- en sociale verzekeringswetgeving op hem als werkgever rustende verplichtingen.

4 Aanpassingen en wijzigingen

4.1 DNR2005 (art. 9 t/m 10)

4.1.1 Aanpassingen van de opdracht

Artikel 9 lid 2 van de DNR2005 het vermelde “in ieder geval” vervalt en wordt vervangen door: “mogelijk”. Verder wordt dit artikel aangevuld met: “Wanneer de adviseur van mening is dat aanpassing van de opdracht inderdaad geëigend is en dit schriftelijk per brief kenbaar maakt aan de opdrachtgever, zal de opdrachtgever bezien of er daadwerkelijk gegronde argumenten zijn die aanleiding geven tot aanpassing van de opdracht. Andersom zal de opdrachtgever wanneer hij van mening is dat de opdracht beperkt dient te worden omdat de opdracht in aard en omvang van het project is afgenomen, en daarmee ook de werkzaamheden zijn afgenomen, dit schriftelijk per brief aan de adviseur kenbaar maken.”

4.1.2 Onvoorziene omstandigheden

Artikel 10 van de DNR2005 vervalt

4.2 Bepalingen in aanvulling op de DNR2005

4.2.1 Afwijkingen op deze algemene voorwaarden

Afwijkingen op deze algemene voorwaarden zijn slechts rechtsgeldig indien en voorzover zij tussen partijen uitdrukkelijk schriftelijk zijn overeengekomen.

4.2.2 Nietig zijn of vernietiging van bepalingen

Indien enige bepaling van deze algemene voorwaarden en/of de overeenkomst nietig is of vernietigd wordt, zullen de overige bepalingen volledig van kracht blijven en zullen de opdrachtgever en adviseur in overleg treden ten einde nieuwe bepalingen ter vervanging van de nietige c.q. vernietigde bepalingen overeen te komen, waarbij zoveel mogelijk het doel en de strekking van de nietige c.q. vernietigde bepalingen in acht worden genomen.

4.2.3 Wijzigen van de overeenkomst door de opdrachtgever

4.2.3.1 Totstandkoming wijziging overeenkomst

Wijziging van de overeenkomst, daaronder inbegrepen uitbreiding of inkrimping van de reeds opgedragen prestaties, komt tot stand, zodra de opdrachtgever dit schriftelijk aan de adviseur kenbaar maakt en de adviseur hier vervolgens schriftelijk mee akkoord gaat.

4.2.3.2 Vervanging personen belast met uitvoering

- a) Adviseur is zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever niet gerechtigd de personen, die zijn belast met de uitvoering van de diensten, tijdelijk of definitief te vervangen, tenzij anders is overeengekomen in de overeenkomst. De opdrachtgever zal zijn toestemming niet op onredelijke gronden weigeren en is gerechtigd aan deze toestemming voorwaarden te verbinden. De voor de oorspronkelijke personen geldende tarieven zullen bij vervanging niet verhoogd worden
- b) Als de opdrachtgever andere personen wenst voor de uitvoering van de opdracht, omdat zij meent dat dit van belang is voor een goede uitvoering van de opdracht, deelt zij dit schriftelijk mee aan de adviseur, onder opgave van redenen. Adviseur zal zo spoedig mogelijk voor adequate vervanging zorgdragen. Indien de aard van de opdracht niet wijzigt zullen ook in dit geval de voor de oorspronkelijke personen en geldende tarieven niet verhoogd worden.

- c) Bij een vervanging van de personen, bedoeld in lid a en b van dit artikel, dienen personen beschikbaar te worden gesteld die qua deskundigheid, opleiding en ervaring tenminste gelijkwaardig zijn aan de oorspronkelijk ingezette personen.

4.2.3.3 Wijzigingen t.a.v. goedgekeurde uitgangspunten

- a) De adviseur mag behoudens door de opdrachtgever opgedragen wijzigingen niet afwijken van de eerder door de opdrachtgever goedgekeurde uitgangspunten. Van elk verzoek van de opdrachtgever tot wijziging, respectievelijk voorstel, van de adviseur voor wijzigingen, zal de adviseur de opdrachtgever tijdig inlichten over de gevolgen, alvorens deze wijzigingen door te voeren. De gevolgen zijn te specificeren naar kwalitatieve gevolgen, planning en kosten, waarmee bij het aangaan van de overeenkomst geen rekening is gehouden.
- b) Uitvoering van een wijziging kan slechts plaatsvinden nadat de opdrachtgever of zijn vertegenwoordiger dit schriftelijk goed heeft gekeurd (hetzij in een brief, hetzij in een e-mail, hetzij in een verslag).

5 Algemene verplichtingen

5.1 DNR2005 (art. 11 t/m 12)

5.1.1 Algemene verplichtingen van de adviseur

- a) Artikel 11 lid 3 van de DNR2005 het vermeldde: “Op verzoek van” vervalt en wordt vervangen door: “Ten behoeve van”. Het vermeldde: “heeft voldaan” wordt aangevuld met: “en gedurende de opdracht blijft voldoen”. M.a.w. de adviseur dient te allen tijde de opdrachtgever te voorzien van de genoemde verzekeringsbescheiden. Het artikel wordt verder aangevuld met: “Indien uit deze bescheiden blijkt dat de adviseur naar het oordeel van de opdrachtgever ontoereikend verzekerd is dient hij zich aanvullend te verzekeren en daarvan de bescheiden aan de opdrachtgever te overhandigen”. Bovenstaande is op de opdracht van toepassing mits daar in de specifieke bepalingen voor deze opdracht niet van afgeweken wordt. De verzekeringspolis dient te allen tijde bij gunning ter goedkeuring overhandigd te worden.
- b) In aanvulling op artikel 11 lid 3 van de DNR2005 geldt verder:
 - 1) Adviseur verplicht zich vanaf het aangaan van de overeenkomst voor de uitvoering van de overeenkomst afdoende verzekerd te zijn en zich verzekerd te houden voor beroepsaansprakelijkheid en andere aansprakelijkheden die van toepassing zijn.
 - 2) Adviseur overlegt op verzoek van de opdrachtgever terstond ter inzage de polis(sen) en de bewijzen van premiebetaling. Adviseur beëindigt niet zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever de verzekeringsovereenkomsten dan wel de condities waaronder deze zijn aangegaan. Evenmin wijzigt adviseur het verzekerde bedrag en/of de verzekeringsvoorwaarden ten nadele van de opdrachtgever zonder bedoelde toestemming. De door adviseur verschuldigde verzekeringspremies worden geacht in de overeengekomen prijzen en tarieven te zijn begrepen.
 - 3) Adviseur cedeert bij voorbaat alle aanspraken op uitkeringen van verzekeringspenningen, als bedoeld in het eerste lid en voor zover betrekking hebbend op schade, waarvoor adviseur op grond van deze overeenkomst jegens de opdrachtgever aansprakelijk is. Verzekeringspenningen die door verzekeringsmaatschappijen rechtsreeks aan de opdrachtgever worden uitbetaald, worden in mindering gebracht op de door adviseur voor het verzekerde voorval aan de opdrachtgever te betalen schadevergoeding.
- c) Artikel 11 lid 6 van de DNR2005 vervalt en wordt vervangen door:
‘De adviseur is verplicht om de opdracht volgens de in deze overeenkomst opgenomen planning, c.q. een planning die naderhand met wederzijdse goedkeuring schriftelijk wordt vastgesteld, uit te voeren. Hiervan kan slechts worden afgeweken wanneer omstandigheden die redelijkerwijs niet aan de adviseur kunnen worden toegerekend, hiertoe aanleiding geven. Wanneer een dergelijke situatie zich voor doet, dient de adviseur dit schriftelijk aan te geven daarbij rekening houdend met de tijd die de opdrachtgever nodig heeft voor toetsing en eventuele goedkeuring’.
- d) In aanvulling op artikel 11 lid 7 van de DNR2005 geldt dat OBR als afsluiting van elke fase een door de adviseurs opgesteld fasedocument dient te ontvangen waarin opgenomen: toetsing aan het PvE, het taakstellende budget en de overige randvoorwaarden.” Er mag eerst met de volgende fase worden aangevangen na goedkeuring door OBR van dit fasedocument en een mondelinge of schriftelijke bevestiging aan de adviseur dat hij opdracht krijgt voor de volgende fase.
- e) Artikel 11 lid 8 van de DNR2005 het vermeldde: ‘...deelt aan...’ wordt vervangen door: ‘...deelt binnen 14 dagen na het verkrijgen van de opdracht...’ verder wordt toegevoegd: ‘Deze gemachtigde dient de goedkeuring van de opdrachtgever te verkrijgen. Het voorstel van de adviseur tot machtiging en de goedkeuring ervan door de opdrachtgever wordt schriftelijk vastgelegd’.
- f) Artikel 11 lid 9 van de DNR2005 wordt aangevuld met: “De aan te leveren documenten c.q. tekeningen gaan vergezeld van zowel een bijgewerkte

tekeningenlijst c.q. documentenlijst als van de op deze lijst genoemde tekeningen c.q. documenten. Voor zover het gaat om tekeningen dienen deze behalve op papier ook digitaal aangeleverd te worden.”

- g) Artikel 11 lid 9 van de DNR2005 wordt verder aangevuld met: “Bij tekenwerk worden de tekeningen van de fase-afsluitingen beschikbaar gesteld, zoals bij die fasen vermeld, en wordt een tekeningenlijst verzorgd. De archivering van de voor de uitvoering gebruikte tekeningen, met inbegrip van een complete bijgewerkte set plattegrondtekeningen (schaal 1:100), dient te gebeuren en aan de opdrachtgever te worden toegeleverd.”
- h) Artikel 11 lid 11 van de DNR2005 het vermeldde: ‘de gegevens’ wordt vervangen door: ‘de gegevens die van belang kunnen zijn voor het beoordelen of aanpassen van het object’ en het vermeldde ‘een periode van vijf jaren de opdracht is geëindigd’ wordt vervangen door: ‘een periode van tenminste tien jaren, gerekend vanaf de dag waarop de opdracht is voltooid.’
- i) Artikel 11 lid 12 van de DNR2005 het vermeldde: ‘Desgevraagd stelt de adviseur,...’ wordt vervangen door ‘In de hiervoor genoemde periode van tenminste tien jaren stelt de adviseur desgevraagd,.....’.
- j) Verder wordt aan artikel 11 van de DNR2005 het volgende toegevoegd: ‘De adviseur is verplicht om gegevens die noodzakelijk zijn voor een ongestoorde en vloeiende uitvoering van opdrachten en/of deelopdrachten door derden, volgens overeengekomen of nog in nader overleg overeen te komen plannen te leveren.’

5.1.2 Algemene verplichtingen van de opdrachtgever

- a) Artikel 12 lid 4 van de DNR2005 is niet van toepassing.
- b) Artikel 12 lid 7 van de DNR2005 is niet van toepassing. Wanneer de opdrachtgever zijn opdrachtgeverschap geheel of gedeeltelijk over wil dragen aan een ander dan hoeft hij geen toestemming te vragen aan zijn adviseurs. Hij dient deze daarvan wel tijdig op de hoogte te brengen.
- c) Artikel 12 lid 8 van de DNR2005 is niet van toepassing. De opdrachtgever voldoet de door hem aan de adviseur verschuldigde bedragen uiterlijk op de daarvoor in het betalingsschema overeengekomen tijdstip dan wel uiterlijk 30 dagen na dagtekening van de factuur en naar rato van de verrichte werkzaamheden en na goedkeuring van de declaratie door de opdrachtgever.

5.2 Bepalingen in aanvulling op de DNR2005

5.2.1 Algemene verplichtingen adviseur

5.2.1.1 T.a.v. prestaties

De adviseur garandeert dat de door of namens hem te verrichten prestaties zullen voldoen aan de in de overeenkomst vastgelegde voorwaarden en specificaties en dat deze volgens het overeengekomen tijdschema zullen worden uitgevoerd.

5.2.1.2 Kwaliteit en integriteit

De adviseur staat in voor de kwaliteit en integriteit van diegene die door of vanwege de adviseur belast is met de uitvoering van de overeenkomst.

5.2.1.3 Communicatie

- a) Adviseur is al dan niet op verzoek van de opdrachtgever verplicht de opdrachtgever te informeren over de uitvoering van de overeenkomst
- b) Adviseur is al dan niet op verzoek van de opdrachtgever verplicht financiële informatie te verstrekken met betrekking tot de financiële zaken ter zake van de uitvoering van de overeenkomst.
- c) Ter vervulling van de hiervoor bepaalde informatieplicht zal de adviseur de opdrachtgever direct inlichten over de financiële gevolgen en risico's, verbonden aan het door de opdrachtgever stellen van andere of meer eisen, het door de opdrachtgever uitstellen of wijzigen van beslissingen en/of de opdracht en het

optreden van omstandigheden, waarmee bij het aangaan van de overeenkomst/verlenen van de opdracht geen rekening is gehouden.

5.2.1.4 Planning

De prestaties moeten worden uitgevoerd binnen de overeengekomen termijn. Tenzij door partijen uitdrukkelijk en schriftelijk anders is vastgelegd betreft de overeengekomen termijn een fatale termijn, zodat bij overschrijding van die termijn verzuim direct intreedt en geen voorafgaande schriftelijke ingebrekestelling nodig is. Op de aansprakelijkheid van de adviseur wegens overschrijding van deze termijn is artikel 6.2.1 van deze algemene voorwaarden van toepassing.

5.2.1.5 Financiën

- a) Indien in de overeenkomst tussen opdrachtgever en adviseur een vaste prijs dan wel een maximum prijs is vastgesteld, dan dient de aanbieder van de adviseur en opdrachtbevestiging van de opdrachtgever, alsmede eventueel de onderliggende ontwerpen en/of bestekken te worden vervaardigd voor ten hoogste het maximaal bedrag dat bij de bepaling van de inhoud van de opdracht voor die uitvoering is vastgesteld
- b) De adviseur stelt daartoe ramingen c.q. opgaven en begrotingen op ter overlegging aan de opdrachtgever. In geval van overschrijding van dit maximaal bedrag is de adviseur verplicht zijn opdracht zonder berekening van extra kosten en/of uren te vervullen. Indien echter de overschrijding een gevolg is van een verzoek tot verdergaande prestatie dan in de opdrachtbevestiging is vastgelegd, worden de extra kosten en/of uren afzonderlijk in rekening gebracht op basis van werkelijk gemaakte netto kosten en/of uren.
- c) De adviseur zal de opdrachtgever bij de totstandkoming van de opdracht tot dienstverlening in geval sprake is van te declareren werkzaamheden op basis van bestede tijd, een raming c.q. opgave van de kosten en/of uren verstrekken. Ten tijde van het overeenkomen van wijzigingen in de opdracht zal de adviseur aangeven of en in hoeverre dat invloed heeft op de bedoelde raming c.q. opgave van kosten en/of uren. Zodra de verwachting gerechtvaardigd is dat de laatst verstrekte raming c.q. opgave van kosten en/of uren ontoereikend is, zal de adviseur de opdrachtgever daarover schriftelijk informeren.

6 Aansprakelijkheid van de adviseur

6.1 DNR2005 (art 13 t/m 18)

6.1.1 Aansprakelijkheid drempelbedragen

Onderstaande opsomming omschrijft de hoogte en wijze van aansprakelijkheid bij opdrachten van verschillende grootte wat betreft honorarium.

- a) Bij opdrachten tot en met € 15.000,00 is de DNR2005 van toepassing
- b) Bij opdrachten > € 15.000 tot en met € 100.000 zijn onderstaande bepalingen van toepassing met uitzondering van artikel 6.1.4 lid a sub 2) en 3) van deze algemene voorwaarden.
- c) Bij opdrachten > € 100.000 tot en met € 150.000 zijn onderstaande bepalingen van toepassing met uitzondering van artikel 6.1.4 lid a sub 1) en 3) van deze algemene voorwaarden.
- d) Bij opdrachten groter dan > € 150.000 zijn onderstaande bepalingen van toepassingen met uitzondering van artikel 6.1.4 lid a sub 1) en 2) van deze algemene voorwaarden..

Genoemde bedragen zijn exclusief BTW en inclusief eventuele verschotten.

6.1.2 Aansprakelijkheid van de adviseur voor toerekenbare tekortkomingen

Artikel 13 van de DNR2005 vervalt en wordt vervangen door:

- a) De adviseur is jegens de opdrachtgever aansprakelijk voor zijn toerekenbare tekortkoming. Voorzover nakoming niet reeds blijvend onmogelijk is, vindt dit lid slechts toepassing met inachtneming van de wettelijke regeling van verzuim van de schuldenaar.
- b) Maakt de adviseur bij de vervulling van de opdracht gebruik van een andere persoon, dan is de adviseur op gelijke wijze aansprakelijk als voor zijn eigen tekortkomingen met inachtneming van het bepaalde in artikel 6.1.3 lid a van deze algemene voorwaarden.

6.1.3 Schade vergoeding

Artikel 14 lid 1 tot en met 7 en lid 9 van de DNR2005 komen te vervallen en wordt vervangen door:

- a) Indien door of namens de opdrachtgever het inschakelen van een bepaalde persoon is of wordt voorgeschreven, is de adviseur voor wat het werk van die persoon betreft jegens de opdrachtgever tot niet meer gehouden dan tot datgene, waartoe de adviseur die persoon kan houden krachtens de voorwaarden van de tussen de adviseur en de voorgeschreven persoon zoals deze door de opdrachtgever zijn aanvaard of goedgekeurd. Indien de voorgeschreven persoon tekortschiet en de adviseur het redelijkerwijs nodige heeft gedaan om nakoming en/of schadevergoeding te verkrijgen, zal de opdrachtgever de voor de adviseur ontstane extra kosten aan hem vergoeden, voor zover deze hem niet zijn vergoed door de voorgeschreven persoon. Daartegenover zal de adviseur, op eerste verzoek van de opdrachtgever, aan deze zijn vordering op de voorgeschreven persoon cederen tot aan het door de opdrachtgever aan hem vergoede bedrag.
- b) Onverminderd het in hoofdstuk 6 bepaalde, is de adviseur bij opdrachten die betrekking hebben op de totstandkoming van een object alleen aansprakelijk voor schaden die niet worden gedekt door een gebruikelijke CAR-verzekering of een vergelijkbare verzekering.

6.1.4 Omvang van de schadevergoeding

- a) Artikel 15.1 van de DNR2005 wordt conform navolgende opsomming afhankelijk van de betreffende situatie aangepast.

- 1) Bij opdrachten conform artikel 6.1.1 lid b van deze algemene voorwaarden is artikel 15.1 van de DNR2005 van toepassing met dien verstande dat het vermelde na "advieskosten" komt te vervallen.
 - 2) Bij opdrachten conform artikel 6.1.1 lid c van deze algemene voorwaarden is artikel 15.1 van de DNR2005 van toepassing met dien verstande dat het vermelde "bedrag gelijk aan de advieskosten met een" komt te vervallen en het bedrag groot "€ 1.000.000" wordt vervangen door € 500.000.
 - 3) Bij opdrachten conform artikel 6.1.1 lid d van deze algemene voorwaarden is artikel 15.1 van de DNR2005 van toepassing met dien verstande dat het vermelde "bedrag gelijk aan de advieskosten met een" komt te vervallen. Indien de advieskosten meer dan € 1.000.000 bedragen is de te vergoeden schade beperkt tot een maximum gelijk aan de advieskosten.
- b) Artikel 15.2 van de DNR2005 is niet van toepassing.

6.1.5 Aansprakelijkheidsduur en vervaltermijnen

- a) Artikel 16.1 van de DNR2005 wordt het vermelde "vijf jaren" vervangen in "tien jaren".
- b) Artikel 16.3 van de DNR2005 vervalt en wordt vervangen door:
De rechtsvordering uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming vervalt en is niet ontvankelijk door verloop van twee jaren na het schriftelijke en met redenen omklede protest. Indien de opdrachtgever de adviseur een termijn heeft gesteld waarbinnen deze de tekortkoming zal wegnemen, begint de vervaltermijn eerst te lopen bij het einde van deze termijn, of zoveel eerder als de adviseur te kennen heeft gegeven de tekortkoming niet te zullen herstellen.
- c) Artikel 16.5 van de DNR2005 vervalt en wordt vervangen door:
Indien de einddeclaratie op een eerdere dag wordt verzonden dan de dag waarop de opdracht door opzegging of voltooiing is geëindigd, geldt de eerdere dag als dag waarop de opdracht is geëindigd
- d) Aan artikel 16 van de DNR2005 wordt toegevoegd:
Indien de rechtsvordering krachtens het bepaalde in de vorige leden zou vervallen tussen het tijdstip waarop de adviseur aan de opdrachtgever heeft medegedeeld dat hij de tekortkoming zal onderzoeken of herstellen en het tijdstip waarop hij het onderzoek en de pogingen tot herstel kennelijk als beëindigd beschouwt, wordt de vervaltermijn verlengd tot zes maanden na laatstgenoemd tijdstip.

6.1.6 Opdrachtgever is consument

Artikel 18 komt te vervallen.

6.2 Bepalingen in aanvulling op de DNR2005

6.2.1 Aansprakelijkheid

6.2.1.1 Extra kosten verzekering

De feitelijke meerkosten die noodzakelijk zijn om de genoemde maximale aansprakelijkheden in artikel 6.1.4 van deze algemene voorwaarden te kunnen verzekeren door de adviseur worden door de opdrachtgever vergoed. De adviseur dient de feitelijke meerkosten onderbouw in te dienen. Als ondergrens wordt er vanuit gegaan dat de adviseur minimaal conform DNR2005 verzekerd is tegen aansprakelijkheidsstellingen.

6.2.1.2 Toerekenbare niet nakoming van de overeenkomst

In geval van toerekenbare niet nakoming van de overeenkomst kan de wederpartij aansprakelijk gesteld worden voor de geleden en/of te lijden schade.

6.2.1.3 Vrijwaring

De adviseur vrijwaart de opdrachtgever voor alle eventuele aanspraken van derden op vergoeding van schade in verband met de toerekenbare niet nakoming van de overeenkomst.

6.2.1.4 Kosten rechtelijke en buitenrechtelijke maatregelen

De kosten van gerechtelijke en buitengerechtelijke maatregelen, waaronder in ieder geval begrepen incassokosten en kosten van rechtskundige bijstand, gemaakt in verband met de niet nakoming en/of overtreding door de partij die in gebreke blijft, zijn voor rekening van die partij.

6.2.1.5 Bruikleen van zaken

Indien adviseur voor het verrichten van de diensten gebruik maakt van zaken die eigendom zijn van de opdrachtgever, als bedoeld in artikel 11.2.2 van deze algemene voorwaarden, en die voor dat doel in bruikleen worden gegeven is adviseur aansprakelijk voor de schade die aan deze zaken worden toegebracht. Indien als gevolg van de aanwezigheid van zaken van opdrachtgever bij adviseur ter uitvoering van de overeenkomst schade aan adviseur en/of derden wordt toegebracht, op welke wijze dan ook, is deze schade geheel voor rekening en risico van adviseur. In voorkomende gevallen zal adviseur opdrachtgever vrijwaren voor aanspraken van derden.

6.2.2 Boete

De opdrachtgever kan de adviseur een boete opleggen indien niet binnen de overeengekomen dan wel verlengde termijn de volledige verrichting van de prestaties is geaccepteerd en geen andere prestatie ter voldoening is aangeboden en geaccepteerd.

6.2.2.1 Hoogte boete

- a) De verschuldigde boete bedraagt € 2.500,- voor elke kalenderdag dat de vertraging voortduurt. Met een maximum van 10% van het totale overeengekomen honorarium, inclusief BTW.
- b) Indien nakoming anders dan voor overmacht blijvend onmogelijk is geworden, is de maximumboete onmiddellijk in haar geheel verschuldigd.

6.2.2.2 Betaling boete

- a) De boete komt de opdrachtgever toe onverminderd alle andere rechten of vorderingen, daaronder mede begrepen:
 - 1) Haar vorderingen tot nakoming van de overeengekomen verplichtingen;
 - 2) Haar recht om de goederen na in gebreke stelling voor rekening van adviseur door een derde te laten leveren en/of de diensten voor rekening van adviseur door een derde te laten verrichten;
 - 3) Haar recht op schadevergoeding, voorzover de schade het bedrag van de boete te boven gaat.
- b) De boete wordt verrekend met de door opdrachtgever verschuldigde betalingen, ongeacht of de vorderingen tot betaling daarvan op een derde is overgegaan

6.2.2.3 Rechterlijke tussenkomst

De boete kan worden opgelegd zonder tussenkomst van de rechter en uit hoofde van de onderhavige voorwaarden.

7 Onderbreking, vertraging en gevolgen hiervan

7.1 DNR2005 (art. 19 t/m 20)

7.1.1 Onderbreking van de opdracht

Artikel 19 lid 1 en 2 van de DNR2005 vervallen en worden vervangen door: “De opdrachtgever kan adviseur gelasten de verrichting van de prestaties te onderbreken. De opdrachtgever is verplicht adviseur dit schriftelijk kenbaar te maken, behoudens in geval van grote spoedeisendheid. In dat geval zal de opdrachtgever binnen 24 uur na de mondelinge mededeling die mondelinge mededeling schriftelijk bevestigen.”

7.1.2 Gevolgen van vertraging of onderbreking van de opdracht

- a) Artikel 20 lid 1 van de DNR2005 is niet van toepassing.
- b) In aanvulling op artikel 20 van de DNR2005 geldt: het volgende: Wanneer de overeengekomen planning niet meer haalbaar is, omdat opdrachtgever of een derde aangegane verplichtingen niet tijdig nakomen, of omdat overeengekomen uitgangspunten worden gewijzigd, dan dient de adviseur dit zo spoedig mogelijk aan de opdrachtgever door te geven.
- c) In aanvulling op artikel 20 van de DNR2005 geldt ook dat vertragingen die veroorzaakt worden door beslissingen, of vergunning-/onthefingverlening van (overheids-) instanties, die de adviseur redelijkerwijs had kunnen verwachten, behoren tot het normale risico van de adviseur.
- d) In aanvulling op artikel 20 van de DNR2005 geldt tevens:
 - 1) In geval van onderbreking van de overeenkomst, als bedoeld in artikel 7.1.1 van deze algemene voorwaarden, is de opdrachtgever verplicht adviseur te vergoeden tenzij sprake is van een niet toerekenbare tekortkoming van de kant van de opdrachtgever of derden waarvoor de adviseur verantwoordelijk is:
 - De honorering naar de stand van de werkzaamheden;
 - De gemaakte kosten;
 - Kosten voortvloeiend uit de eventueel door de adviseur voor de vervulling van de opdracht reeds in redelijkheid aangegane verbintenissen met derden.Indien en voor zover de te leveren prestatie, dan wel een onderdeel daarvan, bestaat uit te leveren informatiedragers geldt deze verplichting op voorwaarde dat de adviseur alle in het kader van de overeenkomst tot stand gekomen (concept)informatiedragers tot aan het moment van onderbreking aan de opdrachtgever in eigendom overdraagt. Een en ander laat het eventuele recht van adviseur op vergoeding van schade, door de onderbreking, onverlet, onverminderd de verplichting van adviseur om de schade voor de opdrachtgever zoveel mogelijk te beperken.
 - 2) Indien de opdracht later voortgang vindt, zullen de extra werkzaamheden die uit het opnieuw starten van de werkzaamheden voor de adviseur voortvloeien, door de opdrachtgever worden vergoed op basis van bestede tijd en eventueel de gemaakte kosten. Partijen zullen overleggen of de bepalingen van de overeenkomst aan de nieuwe situatie moeten worden aangepast.
 - 3) Ingeval van een onderbreking langer dan 6 maanden zijn partijen verplicht met elkaar in overleg te treden met het oog op een beëindiging van de overeenkomst overeenkomstig het bepaalde in artikel 9.2.1 en 9.2.2 van deze algemene voorwaarden.

7.2 Bepalingen in aanvulling op de DNR2005

7.2.1 Dreigende vertraging

- a) Indien de verrichting van de diensten vertraging dreigt te ondervinden of indien de overeengekomen planning niet meer haalbaar is, meldt adviseur dat direct schriftelijk

aan het in de overeenkomst genoemde organisatieonderdeel van de opdrachtgever en geeft daarbij de oorzaak en de consequenties aan van de dreigende vertraging. Tevens stelt adviseur maatregelen voor om vertraging, ook in de toekomst, te voorkomen. Eventueel extra hieruit voortvloeiende kosten zijn voor rekening van de adviseur.

- b) Binnen 14 dagen na ontvangst van de in het vorige lid bedoelde melding, bericht de opdrachtgever of zij al dan niet instemt met de voorgestelde maatregelen en de genoemde consequenties. Instemming houdt niet in dat opdrachtgever de oorzaak van de dreigende vertraging erkent en laat alle andere rechten of vorderingen, die opdrachtgever op grond van deze overeenkomst toekomen, onverlet.
- c) Vertragingen die veroorzaakt worden door beslissingen, of vergunning-/ ontheffing-verlening van (overheids-)instanties, die de architect redelijkerwijs had kunnen verwachten, behoren tot het normale risico van de architect.

8 Bepalingen van toepassing op opzeggingen

8.1 *DNR2005 (art. 21 t/m 23)*

Conform DNR 2005

9 Opzegging van de opdracht

9.1 DNR2005 (art. 24 t/m 32)

9.1.1 Opzegging van de overeenkomst zonder grond

Artikel 24 van de DNR2005 vervalt

9.1.2 Gronden voor opzegging van de opdracht

In aanvulling op Artikel 25 van de DNR2005 geldt dat de overeenkomst kan worden beëindigd, zonder dat rechterlijke of arbitrale tussenkomst vereist is, indien:

- a) De partijen niet tot overeenstemming komen over een fase-opdracht;
- b) De opdrachtgever beslist het project niet uit te voeren of besluit het project zodanig te wijzigen dat een nieuwe opdracht verstrekt moet worden;
- c) De opdrachtgever niet tijdig de vereiste vergunningen verkrijgt;
- d) De adviseur (voorlopige) surséance van betaling aanvraagt of hem (voorlopige) surséance van betaling wordt verleend, hij failliet wordt verklaard, hij wordt ontbonden of geliquideerd, hij zijn bedrijfsuitoefening staakt of hij op enigerlei wijze wordt beperkt in zijn bevoegdheid rechtshandelingen te verrichten of de zeggenschap over zijn bedrijfsuitoefening aan een ander overdraagt. De opdrachtgever richt in dat geval een schriftelijke verklaring aan de adviseur;
- e) Er gegronde redenen zijn te verwachten dat de adviseur niet of niet geheel voldoet aan de overeengekomen prestatie en door de adviseur niet is voldaan aan een schriftelijke sommatie binnen een daarbij gestelde termijn;
- f) De samenwerking van de opdrachtgever met de adviseur, respectievelijk van de adviseur met andere adviseurs, naar het oordeel van de opdrachtgever zo verloopt dat uitvoering van het project wordt belemmerd c.q. vertraagt. Overigens laat het voorgaande onverlet de mogelijkheid voor de opdrachtgever tot opzegging conform de wet.
- g) De op basis van zijn / haar CV door de opdrachtgever voor dit specifieke project gekozen adviseur, om welke reden dan ook, zelf de opdracht niet kan continueren en een door het adviesbureau aangedragen vervangende adviseur op basis van zijn / haar CV niet akkoord wordt bevonden door de opdrachtgever.

Ingeval het betreffende project niet tot stand komt vindt afrekening plaats op basis van de werkelijk bestede tijd en gemaakte kosten. Met dien verstande dat het maximum bedrag uit de overeenkomst voor de desbetreffende fase nimmer mag worden overschreden

9.1.3 Toerekenbaar tekortkomen

Artikel 27 lid 1 van de DNR2005 het vermelde: “aan wier kant de toerekenbaar tekortkoming zich voordoet” wordt vervangen door: “aan wier kant het toerekenbaar tekortkomen zich voordoet”

9.1.4 Overmacht

- a) Artikel 28 van de DNR2005 vervalt. Daarvoor in de plaats komen de volgende twee artikelen:
 - 1. In geval van overmacht, dient de partij aan wiens zijde de overmachtsituatie zich voordoet dit onmiddellijk schriftelijk te melden aan de andere partij. Die andere partij heeft na ontvangst van deze kennisgeving het recht de overeenkomst tussentijds te beëindigen conform het bepaalde in artikel 9.2.1 dan wel artikel 9.2.2 van deze algemene voorwaarden, dan wel in overleg met de andere partij een periode af te spreken waarin partijen de nakoming van overeengekomen verplichtingen opschorten in afwachting van het eventueel opheffen van de overmachtsituatie. Indien de in overmacht verkerende partij na afloop van de overeengekomen periode ten gevolge van overmacht niet kan nakomen c.q. te kort schiet in zijn verplichtingen op grond van deze bepalingen, heeft de andere partij het recht de

overeenkomst door middel van een aangetekend schrijven met onmiddellijke ingang buiten rechte te ontbinden, zonder dat daardoor enig recht op schadevergoeding zal ontstaan.

2. Onder overmacht wordt in ieder geval niet verstaan: onvoldoende beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel, ziekte van personeel, stakingen, verlate aanlevering of ongeschiktheid van materialen, apparatuur, hulpmiddelen of van de programmatuur, voor zover deze omstandigheden zich voordoen aan de zijde dan wel door toedoen van de partij die niet nakomt c.q. tekortschiet. Voorts wordt niet onder overmacht begrepen het niet nakomen dan wel tekortschieten van door adviseur ingeschakelde derden, en/of liquiditeit- c.q. solvabiliteitsproblemen aan de zijde van adviseur of door hem ingeschakelde derden.

9.2 Bepalingen in aanvulling op de DNR2005

9.2.1 Tussentijdse beëindiging door de opdrachtgever en financiële gevolgen

- a) De opdrachtgever is gerechtigd de overeenkomst tussentijds zonder gerechtelijke tussenkomst te ontbinden en/of tegen een bepaalde tijd op te zeggen onder opgave van redenen. Daaronder is begrepen de omstandigheid dat de ter financiering van de overeenkomst in de ontwerpbegroting opgenomen gelden, niet door de begrotingswetgever worden gevoteerd, alsmede politieke besluitvorming.
- b) Ingeval van opzegging van de overeenkomst als in artikel 9.2.1 lid a van deze algemene voorwaarden bedoeld, is de opdrachtgever gehouden de adviseur verplicht te vergoeden:
 - De honorering naar de stand van de werkzaamheden;
 - De gemaakte kosten;
 - Kosten voortvloeiend uit de eventueel door de adviseur voor de nakoming van zijn verplichtingen uit de overeenkomst reeds in redelijkheid aangegane verbintenissen met derden.

Eventueel reeds betaalde voorschotten worden met door de opdrachtgever aldus verschuldigde vergoedingen verrekend. Indien en voor zover de te leveren prestatie, dan wel een onderdeel daarvan, bestaat uit te leveren informatiedragers geldt deze verplichting op voorwaarde dat de adviseur alle in het kader van de overeenkomst tot stand gekomen (concept)informatiedragers tot aan het moment van tussentijdse beëindiging aan de opdrachtgever in eigendom overdraagt.

- c) Nakoming van het in artikel 9.2.1 lid b van deze algemene voorwaarden bepaalde wordt opgeschort indien de grondslag van tussentijdse beëindiging is gelegen in het feit dat de adviseur in verzuim is, dan wel de adviseur in gebreke is gesteld op grond van tekortschieten in de nakoming van zijn verplichting(en), zoals bedoeld in artikel 6.2.1 van deze algemene voorwaarden. In dat geval zal hetgeen verplicht is op grond van artikel 9.2.1 lid b van deze algemene voorwaarden worden verrekend met de door opdrachtgever geleden schade zoals bedoeld in artikel 6.2.2 van deze algemene voorwaarden.
- d) Tussentijdse beëindiging vindt plaats door middel van een aangetekend schrijven aan de adviseur
- e) Informatiedragers van de opdrachtgever die in het kader van de uitvoering van de overeenkomst aan de adviseur – al dan niet in bruikleen – ter beschikking zijn gesteld en overige zaken die in bruikleen ter beschikking zijn gesteld zullen in geval van tussentijdse beëindiging van de overeenkomst per omgaande, dan wel zo spoedig mogelijk, aan de opdrachtgever worden geretourneerd. Het in artikel 11.1.1 van deze algemene voorwaarden bepaalde is van overeenkomstige toepassing op de door adviseur geleverde prestaties tot het moment van tussentijdse beëindiging.
- f) Adviseur is gehouden om alle informatie die hem tijdens de duur van de overeenkomst is verstrekt, voortbouwende op de geheimhoudingsverplichting van artikel 14.5 van deze algemene voorwaarden, geheim te houden en niet te verstrekken aan derden, tenzij anders is overeengekomen.
- g) Indien blijkt dat door adviseur of een van zijn ondergeschikten, dan wel door in het kader van de overeenkomst door adviseur eventueel ingeschakelde derden, enig voordeel is of wordt aangeboden of verschaft aan een persoon die deel uitmaakt van

een orgaan van de opdrachtgever of aan een van zijn ondergeschikten of vertegenwoordigers, heeft de opdrachtgever het recht om de overeenkomst te ontbinden, zonder ingebrekestelling, of rechterlijke tussenkomst en onverminderd het recht van de opdrachtgever om vergoeding van schade en/of kosten in welke vorm dan ook te eisen.

9.2.2 Tussentijdse beëindiging van de overeenkomst door de adviseur

De adviseur kan de overeenkomst tussentijds beëindigen in geval van:

- a) Blijvende onmogelijkheid tot nakoming ten gevolge van overmacht zoals bedoeld in artikel 9.1.4 van deze algemene voorwaarden en in geval van verzuim van de opdrachtgever in de nakoming van haar verplichtingen uit de overeenkomst.
- b) De adviseur is niettemin gehouden de schade voor de opdrachtgever als gevolg van de tussentijdse beëindiging van de overeenkomst te beperken, dan wel toereikende maatregelen te nemen ter voorkoming daarvan.
- c) Het in artikel 9.2.1 lid b van deze algemene voorwaarden bepaalde is eveneens van toepassing bij tussentijdse beëindiging van de overeenkomst door de adviseur.
- d) Tussentijdse beëindiging vindt plaats door middel van een aangetekend schrijven aan de opdrachtgever.
- e) Informatiedragers van de opdrachtgever die in het kader van de overeenkomst aan de adviseur – al dan niet in bruikleen - ter beschikking zijn gesteld en overige zaken die in bruikleen ter beschikking zijn gesteld zullen in geval van tussentijdse beëindiging zo spoedig mogelijk aan de opdrachtgever worden geretourneerd. Het in artikel 11.1.1 van deze algemene voorwaarden bepaalde is van toepassing op de door adviseur geleverde prestaties tot het moment van tussentijdse beëindiging.
- f) Adviseur is gehouden om alle informatie die hem tijdens de duur van de overeenkomst is verstrekt, voortbouwende op de geheimhoudingsverplichting van artikel 14.5 van deze algemene voorwaarden, geheim te houden en niet te verstrekken aan derden, tenzij anders is overeengekomen.

9.2.3 Ontbinding wegens faillissement en surcéance van betaling

- a) Indien adviseur (voorlopige) surcéance van betaling aanvraagt of hem (voorlopige) surséance van betaling wordt verleend, zijn faillissement aanvraagt of in staat van faillissement wordt verklaard, dan wel indien er beslag gelegd wordt op registergoederen of essentiële onderdelen van de bedrijfsvoering van de adviseur die een belemmering kunnen vormen voor de uitvoering en nakoming van de overeenkomst, of de rechtspersoon wijzigt door overname of een overdracht van de aandelen, heeft de opdrachtgever het recht de adviseur aan te zeggen, dat zij de overeenkomst onmiddellijk doet eindigen, zonder ingebrekestelling of rechterlijke tussenkomst en onverminderd het recht van de opdrachtgever om vergoeding van schade en/of kosten, in welke vorm dan ook, te eisen.
- b) Indien en voor zover de te leveren prestatie, dan wel een onderdeel daarvan, bestaat uit te leveren informatiedragers, zal adviseur in die gevallen op eerste verzoek van de opdrachtgever onverwijld alle in het kader van de overeenkomst tot stand gekomen (concept) informatiedragers tot aan het moment van ontbinding kosteloos in eigendom overdragen aan de opdrachtgever. Bij beëindiging als hier bedoeld heeft de opdrachtgever het recht alle naar haar oordeel nuttige en noodzakelijke maatregelen te nemen om de realisering van het project verder te effectueren en daarbij derden in te schakelen.
- c) Verplichtingen tussen partijen over en weer aangegaan, welke naar hun aard bestemd zijn om ook na ontbinding van de overeenkomst voort te duren, blijven na ontbinding van de overeenkomst bestaan.

9.2.4 Overdracht van rechten en plichten

- a) Partijen zijn niet gerechtigd de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de andere partij aan een derde over te dragen, te vervreemden of te bezwaren. Partijen kunnen aan deze toestemming voorwaarden verbinden.

- b) Alleen met voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever is adviseur gerechtigd om rechten met betrekking tot de overeenkomst binnen het concern over te dragen bij een overname of bij een overdracht van de aandelen. Indien adviseur het voornemen heeft een dergelijke situatie te creëren of een dergelijke situatie voorziet, meldt hij dit terstond aan de opdrachtgever.

10 Gevolgen van de opzegging van de overeenkomst

10.1 DNR2005 (art. 33 t/m 44)

10.1.1 Betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de opdrachtgever

Artikel 33 lid 2 en 3 van de DNR2005 zijn niet van toepassing.

10.1.2 Auteursrecht na opzegging zonder grond door de opdrachtgever

Artikel 34 van de DNR2005 vervalt

10.1.3 Auteursrecht na opzegging zonder grond door de adviseur

Artikel 36 lid 1 van de DNR2005 het vermeldde: “tenzij redelijke belangen van de adviseur zich daartegen verzetten” vervalt. Als de adviseur de opdracht zonder grond opzegt, dan heeft de opdrachtgever het recht zonder tussenkomst of toestemming van de adviseur diens advies te (laten) gebruiken.

10.1.4 Auteursrecht na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de adviseur

Artikel 38 lid 1 van de DNR2005 het vermeldde: “tenzij redelijke belangen van de adviseur zich daartegen verzetten” vervalt.

10.1.5 Betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever

Artikel 39 lid 2, 3 en 4 van de DNR2005 zijn niet van toepassing.

10.1.6 Auteursrecht na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever

Artikel 40 van de DNR2005 vervalt

10.1.7 Betalingsverplichting na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever

Artikel 41 lid 2, 3 en 4 van de DNR2005 zijn niet van toepassing.

10.1.8 Auteursrecht na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever

Artikel 42 van de DNR2005 vervalt

10.1.9 Auteursrecht na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de adviseur

Artikel 44 lid 1 van de DNR2005 het vermeldde: “tenzij redelijke belangen van de adviseur zich daartegen verzetten” vervalt

11 Eigendom- en auteursrecht van de adviseur

11.1 DNR2005 (art. 45 t/m 48)

11.1.1 Auteursrecht van de adviseur

- a) In aanvulling op artikel 46 van de DNR2005 geldt:
- 1) Alle intellectuele (eigendoms)rechten, welke kunnen of zullen worden uitgeoefend – waar en wanneer dan ook – zowel ten behoeve van gebruik als ten behoeve van exploitatie door de opdrachtgever en/of van alle door adviseur op grond van de overeenkomst geleverde prestaties, berusten bij de opdrachtgever, tenzij uitdrukkelijk schriftelijk anders is bepaald.
 - 2) Voorzover voor de overdracht van rechten een akte vereist, machtigt adviseur de opdrachtgever onherroepelijk om een zodanige akte op te maken en namens adviseur te ondertekenen, onverminderd de verplichting van adviseur om op eerste verzoek van de opdrachtgever aan de overdracht van zodanig rechten zijn medewerking te verlenen, zonder daarbij voorwaarden te kunnen stellen. De eventuele kosten welke zijn verbonden aan het vestigen van bepaalde intellectuele (eigendoms)rechten komen voor rekening van de opdrachtgever. Adviseur machtigt de opdrachtgever door het aangaan van de overeenkomst onherroepelijk om de overdracht van deze intellectuele (eigendoms)rechten in de desbetreffende registers te doen inschrijven.
 - 3) Onder de in lid 1 van dit artikel bedoelde rechten zijn begrepen:
 - a. Alle handelingen, waaronder de permanente of tijdelijke reproductie van een deel of het geheel of een bewerking van informatie, resultaten, prestaties en informatiedragers, die nodig of nuttig zijn met het oog op datgene waartoe deze beoogd en/of geschikt is of blijkt of kan zijn;
 - b. Het daartoe laden, in beeld brengen, uitvoeren, overbrengen en opslaan van of bewerkingen daarvan van digitale informatie met oog op onderhoud, verbeteren van fouten, virusbestrijding, aanbrengen van mogelijke verbeteringen, het overbrengen naar een andere omgeving, het koppelen en/of het interoperabel maken met andere hardware en systeemprogrammatuur en andere programmatuur, het wijzigen van parameters, het aanbrengen, wijzigen of verwijderen van beveiligingen, het vervaardigen, opslaan, wijzigen van (reserve)kopieën, het onderzoeken en testen van de informatiedrager.
 - 4) Adviseur doet door het aangaan van de overeenkomst afstand van hem toekomende rechten als bedoeld in artikel 25 van de Auteurswet 1912. Adviseur doet, hiertoe gevolmachtigd, ook namens het aan zijn zijde betrokken personeel, afstand jegens de opdrachtgever van alle eventueel aan deze personeelsleden, toekomende zogenaamde persoonlijkheidsrechten als bedoeld in artikel 25 van de Auteurswet 1912, in die mate als de toepasselijke regelgeving zodanig afstand toelaat.
 - 5) Indien tussen partijen een verschil van mening bestaat over het eigendom van de informatiedragers en/of de (auteurs)rechten daarvan, wordt ervan uitgegaan dat de rechten berusten bij de opdrachtgever, tenzij door adviseur anders aantoont.
 - 6) Adviseur verplicht zich de prestaties/resultaten van zijn werkzaamheden in generlei vorm aan derden beschikbaar te stellen, noch hierover aan derden enige inlichtingen te verschaffen, tenzij de opdrachtgever schriftelijk uitdrukkelijk toestemming hiervoor heeft verleend. Een en ander op verbeurte van een minimumboete van € 2.500,-- voor elke dag dat de tekortkoming voortduurt, tot een maximumboete van 10% van het totale overeengekomen honorarium (incl. BTW) dat met de overeenkomst is gemoeid, welke boete zonder rechterlijke tussenkomst, enige aanmaning of ingebrekestelling dadelijk opeisbaar, en niet voor compensatie vatbaar is. Een en ander onverlet het recht op schadevergoeding indien en voorzover de schade hoger is dan de boete. De

opdrachtgever is gerechtigd aan het verlenen van deze toestemming voorwaarden te verbinden, zoals tegen betaling door de adviseur van een door de opdrachtgever in onderling overleg vast te stellen royaltyvergoeding. Onverminderd het hiervoor bepaalde, is opdrachtgever gerechtigd, indien derden opdrachtgever ter zaken van schending van intellectuele (eigendoms)rechten aansprakelijk te stellen, de overeenkomst schriftelijk, buiten rechte, geheel of gedeeltelijk, te ontbinden. Van zijn recht tot ontbinding van de overeenkomst zal opdrachtgever geen gebruik maken dan na voorafgaand overleg met adviseur.

- 7) Adviseur en opdrachtgever vrijwaren elkaar over en weer voor aanspraken van derden, vergelijkbare aanspraken met betrekking tot kennis, inbreuk op intellectuele (eigendoms)rechten van derden, ongeoorloofde mededeling en dergelijke daaronder begrepen. Adviseur en opdrachtgever verplichten zich tot het op hun kosten treffen van alle maatregelen, die kunnen bijdragen tot voorkoming van stagnatie en tot beperking van de te maken kosten en/of te lijden schade als gevolg van bedoelde inbreuken.
- b) In aanvulling op artikel 46 lid 1 van de DNR2005 geldt dat de grafische vermenigvuldiging van tekeningen c.q. documenten betreffende het gehele project of gedeelten daarvan door de opdrachtgever of derden na verkregen goedkeuring van de opdrachtgever, niet als inbreuk op de auteursrechten wordt beschouwd.
- c) Artikel 46 lid 2 sub c van de DNR2005: 'elke andere wijziging' wordt vervangen door: 'elke bouwkundige wijziging'.
- d) In aanvulling op art. 46 lid 2 van de DNR2005 geldt dat er geen toestemming nodig is van de adviseur indien wijzigingen c.q. aanpassingen aan het gebouw gedaan moeten worden omdat dit niet meer functioneert in het gebruik of als het gebouw niet aan de wet of regelgeving voldoet.
- e) Artikel 46 lid 3 van de DNR2005 vervalt en wordt vervangen door: "Naast de adviseur heeft de opdrachtgever het recht van het uitwendige en inwendige van een naar het ontwerp van de adviseur verwezenlijkt object foto's of andere afbeeldingen te maken en deze naar eigen inzicht te gebruiken in publicaties, tentoonstellingen, etc."
- f) Het bepaalde in Artikel 46 lid 2 sub c van de DNR2005 aangaande wijzigingen aan het werk, is slechts van toepassing tot en met vijf jaren na oplevering van het Project, met dien verstande dat het bedoelde verzet komt te vervallen bij overlijden van de Architect die is belast met de algehele leiding over de uitvoering van de opdracht.

11.1.2 De uitvoering van het object

- a) In aanvulling op artikel 47 lid 1 van de DNR2005 wordt bepaald dat het advies door de opdrachtgever is geaccepteerd en de uitvoering binnen het beschikbare budget past.
- b) Artikel 47 lid 2 van de DNR2005 vervalt.

11.1.3 Recht van herhaling van het advies

In aanvulling op artikel 48 lid 1 van de DNR2005 geldt dat onder adviseur in deze niet wordt verstaan de architect.

11.2 Bepalingen in aanvulling op de DNR2005

11.2.1 Auteursrechterlijke aanspraken van derden

De adviseur vrijwaart de opdrachtgever voor alle auteursrechtelijke aanspraken van derden in verband met de door de adviseur ten behoeve van de opdrachtgever gemaakte ontwerpen tekeningen, berekeningen, etc. Onder de vrijwaring valt de door de opdrachtgever gemaakte kosten van juridische- en deskundige bijstand.

11.2.2 Eigendom van zaken en informatiedragers

- a) Bij het verrichten van de prestaties kan adviseur gebruik maken van zaken, die eigendom zijn van de opdrachtgever en die voor dat doel in bruikleen worden gegeven. Aan deze bruikleen kunnen voorwaarden worden verbonden.

- b) Het eigendom van informatiedragers, die de partijen over en weer aan elkaar beschikbaar stellen, blijft berusten bij de partij die ze beschikbaar heeft gesteld, tenzij het Informatiedragers betreft als bedoeld in artikel 1 van deze algemene voorwaarden, waarop de prestaties/resultaten van de opdracht door adviseur dienen te worden vastgelegd en aan de opdrachtgever ter beschikking gesteld. In dat geval wordt het recht van eigendom geacht te zijn overgedragen aan de opdrachtgever op het moment van feitelijke ter beschikking stelling, tenzij in de overeenkomst uitdrukkelijk anders is bepaald.

12 Financiële bepalingen

12.1 DNR2005 (art. 49 t/m 56)

12.1.1 Advieskosten

Artikel 50 lid 4 sub h van de DNR2005 vervalt

12.1.2 Berekening als een percentage van de uitvoeringskosten

Artikel 52 lid 3 van de DNR2005 het vermeldde: "Vermeerderd met het saldo van meer- en minderwerk" vervalt

12.1.3 Vaststelling vast bedrag

Artikel 54 lid 2 van de DNR2005 vervalt.

12.1.4 Advieskosten in geval van aanpassingen en wijzigingen

- a) Artikel 55 van de DNR2005 wordt aangevuld met: 'De adviseur is aansprakelijk voor de kosten die andere bij het project betrokken adviseurs moeten maken, voortvloeiende uit het door de adviseur vanuit esthetische overwegingen herzien van het goedgekeurde ontwerp c.q. bestek'.
- b) Artikel 55 van de DNR2005 wordt verder aangevuld met: 'Wanneer blijkt dat het ontwerp van de adviseur niet voor het taakstellende budget, als omschreven in de opdracht, kan worden gerealiseerd om redenen die de adviseur kunnen worden verweten, dan is de adviseur gehouden zijn ontwerp te herzien zonder berekening van extra honorarium of kosten. De adviseur dient de opdrachtgever tijdig te waarschuwen voor eventuele budgetoverschrijdingen'.
- c) Artikel 55 lid 2 van de DNR2005 wordt aangevuld met: 'Tevens is de adviseur aansprakelijk voor de kosten die andere bij het project betrokken adviseurs en aannemer(s) moeten maken, voortvloeiende uit de wijzigingen die het gevolg zijn van eerder genoemde toerekenbare tekortkoming'.

12.1.5 Betaling van advieskosten

- a) In aanvulling op artikel 56 lid 1 en 3 van de DNR2005 geldt:
 - 1) Betalingen vinden plaats conform een door de adviseur aangegeven en door de opdrachtgever goedgekeurd, betalingsschema.
 - 2) Op de declaraties moet het totaal van de tot dan toe ingediende declaraties voor dezelfde posten worden vermeld. Verder dient het te declareren bedrag gespecificeerd te worden. Naar honorarium en bijkomende kosten / verschotten.
 - 3) Op de declaraties dient het projectnummer van de opdrachtgever te worden vermeld.
 - 4) Betalingen vinden plaats naar rato van de verrichte werkzaamheden en na goedkeuring van de declaratie door de opdrachtgever.
- b) In afwijking van artikel 56 lid 5 van de DNR2005 geldt:
 - 1) Indien de opdrachtgever de juistheid van de declaratie, dan wel een onderdeel daarvan betwist, treden partijen in overleg teneinde de ontstane situatie op te lossen. Opdrachtgever is te allen tijde gerechtigd de door adviseur verzonden facturen door een door opdrachtgever aan te wijzen Registeraccountant of Accountant-administratieconsulent op inhoudelijke juistheid te laten controleren. Adviseur verleent de betrokken accountant inzage in boeken en bescheiden en verstrekt hem alle gegevens en informatie die deze verlangt. De controle is vertrouwelijk en strekt zich niet verder uit dan voor het verifiëren van de facturen is vereist. De accountant brengt zijn rapportage zo spoedig mogelijk aan beide partijen uit. De kosten van het accountantsonderzoek komen voor rekening van opdrachtgever, tenzij uit het onderzoek van de accountant blijkt

dat de factu(u)r(en) niet juist dan wel onvolledig is/zijn, in welk geval bedoelde kosten voor rekening van adviseur komen.

- 2) Opdrachtgever is gerechtigd de betaling van de volledige factuur, waarover tussen partijen geen overeenstemming bestaat, op te schorten gedurende de in artikel 12.1.5 lid b1 van deze algemene voorwaarden bedoelde periode van overleg, dan wel de periode van accountantsonderzoek. Van deze bevoegdheid maakt opdrachtgever uitsluitend gebruik, indien bij hem redelijke twijfel bestaat over de juistheid van de desbetreffende factuur.
- c) Artikel 56 lid 6 van de DNR2005: "...dan is de opdrachtgever zonder nadere ingebrekestelling in verzuim, etc..." vervalt en wordt vervangen door: "..., dan dient de adviseur eerst de opdrachtgever schriftelijk in gebreke te stellen. Mocht de opdrachtgever dan nog verzuimen te betalen binnen 14 dagen dan kan de adviseur aanspraak maken op vergoeding van rente tegen een vast rentepercentage van 5% met ingang van de dag waarop de betalingstermijn is verstreken."
- d) Artikel 56 lid 7 van de DNR2005 vervalt.

12.2 Bepalingen in aanvulling op de DNR2005

12.2.1 Vergoeding

- a) De kosten van andere deskundigen, zoals bedoeld in artikel 3.2.4.2 lid a) van deze algemene voorwaarden zijn slechts declarabel indien dit met de opdrachtgever vooraf overeengekomen is.
- b) De adviseur is verplicht de opdrachtgever periodiek op de hoogte te houden van de in dit artikel genoemde honorering en, indien overeengekomen tussen partijen, de gemaakte kosten die de opdrachtgever op grond van dit artikel aan de adviseur verschuldigd is.
- c) Indien sprake is van wijzigingen zoals bedoeld in artikel 4.2.3.1 van deze algemene voorwaarden, worden de daarvoor te verrichten prestaties op basis van bestede tijd, en indien overeengekomen tussen partijen, de gemaakte kosten en/of de te betalen prijs voor het geleverde goed afzonderlijk in rekening gebracht, tenzij uitdrukkelijk anders is overeengekomen.
- d) De vergoeding/betaling is verschuldigd naar de mate van het verrichten van de uit de opdracht voortvloeiende prestaties en/of het gereedkomen van de verschillende fasen van de opdracht, zoals dat uitdrukkelijk is overeengekomen bij de totstandkoming van de overeenkomst.
- e) De door adviseur volgens de overeenkomst te declareren bedragen worden verhoogd met de verschuldigde omzetbelasting.
- f) In de overeenkomst dient te zijn geregeld of en zo ja hoe tariefswijzigingen en indexeringsen ten aanzien van de prijs worden toegepast.
- g) De kosten van aflevering zijn voor rekening en risico van de adviseur.

12.2.2 Betaling

- a) Het resultaat van de werkzaamheden behorende tot een en dezelfde fase wordt ter goedkeuring gepresenteerd aan de opdrachtgever voordat wordt overgegaan tot de vergoeding van ofwel het totaal honorarium ofwel van de laatste termijn van het overeengekomen honorarium voor de betreffende fase.
- b) Tenzij anders is overeengekomen, ontstaat het recht op betaling pas na acceptatie van de resultaten van de verrichte prestatie(s). Adviseur factureert binnen 30 dagen na goedkeuring van de verrichte prestatie(s)..
- c) Adviseur zendt de factu(u)r(en) toe aan het betreffende organisatieonderdeel van de opdrachtgever, zoals aangeduid in de overeenkomst, onder vermelding van datum en nummer van de overeenkomst, BTW-bedrag en andere door een organisatieonderdeel van de opdrachtgever verlangde gegevens. Alle bedragen en betalingen dienen te worden vermeld, respectievelijk te worden verricht, in Euro's. Opdrachtgever is niet gehouden tot betaling van een factuur die niet voldoet aan de gestelde eisen. Een factuur die niet voldoet aan de gestelde eisen wordt door opdrachtgever zo spoedig mogelijk aan adviseur geretourneerd, waarna adviseur

alsnog een factuur zendt die wel voldoet aan de in deze algemene voorwaarden gestelde eisen.

- d) Indien is overeengekomen dat betaling volgens nacalculatie zal plaatsvinden, wordt door adviseur gespecificeerd en in door de opdrachtgever eventueel nader aangegeven vorm gefactureerd. In de factuur wordt opgave gedaan van het aantal en de data van de werkelijk en noodzakelijk bestede dagen of uren, wordt een korte omschrijving van de verrichte werkzaamheden gegeven, alsmede een omschrijving van de eventuele reis- en verblijfkosten, indien deze niet zijn inbegrepen in de dag- of uurtarieven.
- e) Een door de opdrachtgever schriftelijk geaccepteerde overschrijding van de in de overeenkomst opgenomen vaste prijs wordt in de factu(u)r(en) uitdrukkelijk vermeld en gespecificeerd.
- f) De opdrachtgever betaalt de door haar op basis van de overeenkomst verschuldigde bedragen binnen 30 dagen na ontvangst van de desbetreffende factuur, tenzij uitdrukkelijk anders is overeengekomen.
- g) Overschrijding van een betalingstermijn door opdrachtgever of niet betaling door opdrachtgever van een factuur op grond van vermoede inhoudelijke onjuistheid van die factuur of ingeval van ondeugdelijkheid van de gefactureerde diensten, geeft de adviseur niet het recht zijn werkzaamheden op te schorten dan wel te beëindigen.

12.2.3 Voorschot

- a) Indien opdrachtgever ter uitvoering van de overeenkomst (een) betaling(en) verricht voor prestaties die nog niet zijn geleverd, wordt door adviseur voorafgaande aan die betalingen een onherroepelijke kredietinstellinggarantie "on demand" zonder einddatum aan opdrachtgever afgegeven ter waarde van het (de) betaalde bedrag(en) inclusief B.T.W.. Aan de garantie zijn voor de opdrachtgever geen kosten verbonden. Worden vanwege enige tekortkoming aan de zijde van adviseur diensten niet binnen de overeengekomen termijn geaccepteerd, dan is adviseur de wettelijke rente over het voorschot verschuldigd voor de tijd dat de tekortkoming voortduurt.
- b) De kredietinstellinggarantie "on demand" wordt afgegeven door een door de Nederlandse Bank erkende kredietinstelling. De kredietinstelling verklaart daarin des verzocht onverwijld over te gaan tot betaling aan opdrachtgever van het in de garantie genoemde bedrag, vermeerderd met de wettelijke rente over dat bedrag, gerekend vanaf de dag van de door opdrachtgever gestelde tekortkoming van adviseur.

13 Toepasselijk recht, geschillen en vaststelling

13.1 *DNR2005 (art. 57 t/m 59)*

13.1.1 Geschillen

- a) Artikel 58 lid 2 van de DNR2005 vervalt en wordt vervangen door: “Alle geschillen, welke naar aanleiding van of in verband met deze opdracht, voorafgaande of nadere opdrachten en/of overeenkomsten tussen de opdrachtgever en de adviseur of hun rechtverkrijgenden mochten ontstaan, van welke aard ook, worden in afwijking van het bepaalde in art. 58 van de DNR 2005 bij uitsluiting beslecht bij de Rechtbank te Rotterdam.
- b) Artikel 58 lid 4 van de DNR2005 is gezien de voorgaande wijzigingen op de DNR 2005 niet van toepassing.

13.2 *Bepalingen in aanvulling op de DNR2005*

13.2.1 Toepasselijk recht

Op de overeenkomst is uitsluitend het Nederlands recht van toepassing. De toepasselijkheid van de “United Nations Convention on contracts for the international sale of goods” (Het “Weens Koopverdrag”) wordt hierbij uitdrukkelijk uitgesloten.

14 Overige bepalingen buiten de DNR 2005 om

14.1 **Werkzaamheden**

De adviseur dient zorg te dragen voor de benodigde vergunningen c.q. goedkeuring van het bevoegd gezag te verkrijgen ten behoeve van de realisering van het project. Dit maakt integraal onderdeel uit van zijn opdracht.

14.2 **Inleners- en ketenaansprakelijkheid**

- a) Adviseur garandeert dat verschuldigde loonbelasting, sociale premies, omzetbelasting (BTW) tijdig op het loon van ter beschikking gestelde personeel worden ingehouden en afgedragen aan UWV en/of de Belastingdienst, althans aan de daartoe geëigende instantie en dat de over de vergoeding verschuldigde omzetbelasting (BTW) aan de Belastingdienst worden afgedragen.
- b) Adviseur vrijwaart opdrachtgever voor alle aanspraken van derden, alsmede de door de opdrachtgever terzake naar redelijkheid gemaakte kosten van rechtsbijstand, zowel in als buiten rechte.
- c) Adviseur zal op eerste verzoek van opdrachtgever, zo spoedig mogelijk een schriftelijke verklaring van de Belastingdienst en/of UWV overleggen aangaande tijdige en integrale betaling van de met betrekking tot het loon van het ter beschikking gestelde personeel over het voorgaande kwartaal verschuldigde loonbelasting, sociale premies alsmede de in het kader van deze overeenkomst verschuldigde omzetbelasting. Mocht adviseur niet verplicht zijn om op het loon van ter beschikking gesteld personeel loonbelasting, premie volksverzekeringen en/of premies werknemersverzekeringen in te houden, dan zal adviseur aan opdrachtgever een verklaring overleggen van de inspecteur respectievelijk van de bedrijfsvereniging, waaruit blijkt dat over het loon van dit personeelslid geen belasting en premies behoeven te worden betaald.

Bij gebreke van tijdige en volledige nakoming van de in dit artikel neergelegde verplichtingen door adviseur, is opdrachtgever gerechtigd te zijner beoordeling, en zonder dat adviseur opdrachtgever kan aanspreken op grond van niet nakoming van enige verplichting uit deze overeenkomst:

- Iedere betaling op te schorten totdat de gewenste schriftelijke verklaringen zijn overlegd;
- Te verlangen dat een met de daarover verschuldigde belasting corresponderend deel van de betalingrechtstreeks door opdrachtgever bij de Belastingdienst en/of UWV zal worden gestort, waartoe adviseur opdrachtgever op eerste schriftelijk verzoek alle daartoe benodigde informatie zal verstrekken;
- Hetzij deze overeenkomst per direct te ontbinden zonder deswege verplicht te zijn tot vergoeding van enige schade aan de zijde van adviseur, dan wel diens onderaannemer(s).

14.3 **Voltooing opdracht**

De opdracht wordt als voltooid beschouwd wanneer de adviseur aan al zijn verplichtingen, voortvloeiende uit de opdracht, heeft voldaan. Om dat aan te tonen dient de adviseur alle relevante documenten en een schriftelijke mededeling dat de opdracht als afgerond wordt beschouwd, aan de opdrachtgever te doen toekomen. Wanneer de adviseur niet binnen een maand na verzending van de opdrachtgever schriftelijk heeft vernomen dat deze de opdracht nog niet als voltooid beschouwd, dan wordt de opdracht geacht te zijn voltooid.

14.4 **Contacten met externen / derden / omwonenden**

Contacten met de pers en andere publiciteitsmedia, derden en omwonenden terzake van het project mogen gedurende de ontwerp- en uitvoeringsfase uitsluitend worden aangegaan nadat de opdrachtgever hiertoe schriftelijk toestemming heeft verleend.

Het is zonder schriftelijke toestemming niet toegestaan om overleg met de pers en andere publiciteitsmedia, derden en omwonenden te voeren, behoudens de bevoegde autoriteiten die noodzakelijk zijn voor de totstandkoming van het project.

14.5 **Geheimhouding**

- a) Adviseur heeft kennisgenomen van het bepaalde in artikel 2 lid 5 van de Algemene Wet Bestuursrecht. Adviseur zal ervoor zorg dragen dat de personen, die zijn belast met de uitvoering van de overeenkomst, eveneens worden geïnformeerd over de hiervoor bedoelde geheimhoudingsverplichting. Behoudens voorafgaande schriftelijke toestemming van de andere partij, zal ieder der partijen informatie en gegevensdragers die haar ter beschikking staan niet aan derden kenbaar maken.
- b) Partijen verplichten zich over en weer tot geheimhouding van al hetgeen hen in verband met de uitvoering van de overeenkomst aan informatie wordt verschaft. Zij verplichten zich over en weer deze informatie slechts te gebruiken in het kader van de uitvoering van de overeenkomst. Dit houdt onder meer in dat zij deze informatie niet aan derden zullen verstrekken, niet zullen kopiëren anders dan noodzakelijk ter uitvoering van de overeenkomst, alsmede dat zij geen commercieel gebruik zullen maken van de informatie.
- c) Partijen zullen ervoor zorg dragen dat de in het voorgaande lid omschreven verplichtingen nauwkeurig worden nageleefd door allen die voor hen werkzaam zijn, inclusief de door hen ingeschakelde derden in de zin van deze overeenkomst.
- d) De verplichtingen genoemd in de voorgaande leden gelden niet voor zover de betreffende informatie:
 - 1) Aantoonbaar reeds in het bezit was één van de partijen op het moment dat die informatie aan die partij werd verstrekt;
 - 2) Van algemene bekendheid is of is geworden en deze bekendheid en niet het gevolg is van de niet-nakoming door één der partijen van de verplichting als omschreven in dit artikel;
 - 3) Zonder verplichting tot geheimhouding is meegedeeld aan één der partijen door een derde die het recht had die informatie te verstrekken;
 - 4) Op grond van de Wet Openbaarheid van bestuur dient te worden verstrekt;
 - 5) Die met toestemming van de wederpartij aan derden ter beschikking wordt gesteld, al dan niet onder voorwaarden.
- e) Geen van beide partijen zal zonder schriftelijke toestemming van de andere partij in publicaties of reclame-uitingen van de prestaties/resultaten of uitvoering van de overeenkomst – al dan niet met gebruikmaking van informatiedragers – melding maken, zulks op verbeurte van een minimumboete van € 2.500,-- voor elke dag dat de tekortkoming voortduurt, tot een maximum van 10% van het totale overeengekomen honorarium (incl. BTW) dat met de overeenkomst is gemoeid, welke boete zonder rechterlijke tussenkomst, enige aanmaning of ingebrekestelling dadelijk opeisbaar, en niet voor compensatie vatbaar is. Een en ander onverlet het recht op schadevergoeding indien en voorzover de schade hoger is dan de boete.
- f) Personeel van adviseur dat betrokken is bij de uitvoering van de werkzaamheden en de personen van wie hij zich bij de uitvoering van de overeenkomst bedient, voorzover die bij opdrachtgever worden verricht, is verplicht door opdrachtgever aangehouden beveiligingsprocedures in acht te nemen.
- g) Opdrachtgever is gerechtigd te vorderen dat van personeel dat door adviseur bij de uitvoering van de overeenkomst wordt ingezet en de personen van wie hij zich bij de uitvoering van de overeenkomst bedient, vooraf verklaringen omtrent gedrag worden overlegd.
- h) Opdrachtgever is te allen tijde gerechtigd personeel van adviseur, van wie deze zich bij de uitvoering van de overeenkomst bedient, aan een veiligheidsonderzoek conform

de bij opdrachtgever gebruikelijke regels te onderwerpen. Adviseur zal aan dit onderzoek zijn volledige medewerking verlenen.

- i) Opdrachtgever is gerechtigd op grond van de uitkomsten van een dergelijk veiligheidsonderzoek, zonder opgave van redenen te weigeren dat het betrokken personeelslid bij de uitvoering van de overeenkomst wordt ingezet.

14.6 Integriteit

Adviseur staat er jegens de opdrachtgever voor in dat door adviseur en zijn ondergeschikten alsook door de door adviseur eventueel in het kader van de overeenkomst ingeschakelde derden geen enkel voordeel op welke wijze en in welke vorm dan ook wordt aangeboden of verschaft aan een persoon die deel uitmaakt van een orgaan van de opdrachtgever of aan een van zijn ondergeschikten of vertegenwoordigers.

14.7 Personeel

Partijen zijn niet gerechtigd zonder schriftelijke toestemming van de wederpartij tijdens de uitvoering van de overeenkomst en/of binnen één jaar na beëindiging daarvan, personeel van de wederpartij in dienst te nemen, noch met dat personeel over indiensttreding te onderhandelen. Deze toestemming wordt niet zonder redelijke grond onthouden.

14.8 Slotbepalingen

- a) Opdrachten tot levering van goederen en/of diensten worden uitsluitend schriftelijk verstrekt.
- b) De opdrachtgever kan nadere aanwijzingen geven voor de uitvoering van de overeenkomst.
- c) Tenzij anders is overeengekomen, geschiedt de communicatie ter zake van de overeenkomst, ongeacht de vorm, in het Nederlands.

Index:

A

Aanpassing opdracht	11
Aanpassingen	30
Aansprakelijkheid	17
Aanspraken van derden	17, 18, 34
Acceptatie prestaties	7
Accountantsonderzoek	30
Advieskosten	30
Afrekening	22
Afstemmen prestaties	10
Algemene verplichtingen	13, 14
Archivering	14
Auteursrecht	27
Auteursrechtelijke aanspraken	28
Auteursrechten	28

B

Beroepsaansprakelijkheid	13
Betaling	30, 31
Betalingsschema	30
Beveiligingsprocedures	35
Bezwaar	9
Boete	18
Bruikleen van zaken	18
BTW	34
Budgetoverschrijdingen	30

C

Communicatie	14, 36
Contacten met externen / derden / omwonenden	35
Contactpersoon	7
Controle	30
Coördinatie	10

D

Declaraties	14, 30
Derden	9, 10
Derden-adviseur	9
Directie	9
Directievoerder	9
Documentenlijst	14
Dreigende vertraging	19

E

Eigendom	28
Esthetische waarde	9
Extra werkzaamheden	19

F

Factuur	14, 31
---------	--------

Faillissement	24
Fasedocument	8, 13
Fasegewijs opdrachtverlening	8
Fasen	14, 31
Fase-opdracht	22
Fatale termijn	15
Financiële bepalingen	30
Financiële gevolgen	14
Financiën	15

G

Gegevens	14
Geheimhouding	35
Geheimhoudingsverplichting	23, 24, 35
Gemachtigde	9, 13
Geschillen	33
Goedgekeurde uitgangspunten	12
Goedkeuring	13
Grafische vermenigvuldiging	28

H

Herzien goedgekeurde ontwerp	30
Honorering	19

I

Incassokosten	18
Informatiedragers	19, 23, 24, 27, 29, 35
Ingebrekestelling	15
Inlichtingenplicht	14
Integriteit	14, 36

K

Keuring	8
Kosten	18, 19, 20, 22, 30, 31
Kredietinstellinggarantie	32
Kwaliteit	14
Kwaliteitscontroles	8
Kwaliteitszorg	8

L

Leiding	10
Leveringsvoorwaarden	9
Loonbelasting	34

M

Maximaal bedrag	15
Maximum prijs	15

N

Nacalculatie	32
Nadere aanwijzingen	36
Niet toerekenbare tekortkoming	19

O

Omzetbelasting	34
Onderbreking opdracht	19
Ontheffingsmogelijkheden van regels en voorschriften	10
Opdrachten	36
Opdrachtgeverschap	14
Opzegging van de overeenkomst	22, 23, 26
Overheidsvergunningen	22
Overmacht	18, 22, 24
Overschrijding betalingstermijn	32
Overschrijding maximaal bedrag	15
Overschrijding vaste prijs	32

P

Personeel	36
Planning	13, 15, 19
Politieke besluitvorming	23
Prestatie	15
Publicaties	35
PvE	13

R

Raming	15
Ramingen	15
Rechtbank te Rotterdam	33
Rechten en verplichtingen	24
Rechten opdrachtgever	8
Rechterlijke tussenkomst	18, 35
Rechtskundige bijstand	18
Reclame-uitingen	35
Regels	10
Risico	14, 18, 19

S

Samenwerking	10
Schade	10, 13, 18, 19, 23, 24
Schadevergoeding	13, 18, 23, 27
Schriftelijke bevestiging	13
Schriftelijke sommatie	22
Schriftelijke toestemming	10, 11, 24, 35
Sociale premies	34
Surcéance van betaling	22, 24

T

Taakstellende budget	30
Tegenstrijdigheden	7
Tekeningen	13
Tekeningenlijst	14
Tekortkoming	27, 32, 35
Tijdschema	10
Toerekenbaar tekortkomen	22
Toerekenbare niet nakoming	17
Toerekenbare tekortkoming	30
Toestemming	28
Toetsing	8, 13
Toezicht	9
Toezichthoudend personeel	9
Tussentijdse beëindiging	23, 24

U

United Nations Convention on contracts for the international sale of goods	33
--	----

V

Vast bedrag	30
Vaste prijs	15
Veiligheidsonderzoek	35
Vergunningen	34
Verplichtingen	24, 35
Verschuldigde vergoedingen	23
Vertraging	10, 19
Vervangende adviseur	22
Vervanging personen	11, 12
Vervolgopdracht	8
Verzekeringsbescheiden	13
Verzekeringsovereenkomsten	13
Verzekeringsspolis	13
Verzekeringspremies	13
Verzuim	15, 23
Voltooing opdracht	34
Voorschot	32
Voorschotten	23
Voorschriften	10
Voortgang van de werkzaamheden	7
Vorderingen	18
Vrijwaring	17

W

Weens Koopverdrag	33
Wet Openbaarheid van Bestuur	35
Wettelijke rente	32
Wijziging overeenkomst	11
Wijzigingen	12, 30, 31
Wijzigingen opdracht	15